

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра професійно-педагогічної, спеціальної освіти,
андрагогіки та управління

ПРОГРАМА СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО КУРСУ
«Організація та проведення науково-дослідницької роботи з майбутніми керівниками закладів освіти в умовах магістратури»

для підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти

галузь знань	07 Управління та адміністрування
спеціальність	073 Менеджмент
освітньо-професійні програми	Управління навчальним закладом Управління закладом освіти

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 4 від 25 березня 2022 року)*

Рецензенти:

Інеса НОВИЦЬКА – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Броніслава РЕНЬКАС – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-методичної роботи Комунального закладу «Житомирський ОППО» Житомирської обласної ради;

Оксана КОВАЛЮК – кандидат педагогічних наук, соціальний педагог Бердичівського загальноосвітнього НВК № 4.

Програма спеціалізованого курсу «Організація та проведення науково-дослідницької роботи з майбутніми керівниками закладів освіти в умовах магістратури» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійних програм «Управління навчальним закладом» та «Управління закладом освіти» / Укладач: Сергій Гавриловський. – Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2022. – 10 с.

Структура спеціалізованого курсу розроблена з відповідними змістовими модулями, в яких виокремлено цільовий та покроковий алгоритм викладання курсу. В тематичних модулях, викладено тематику занять, сфокусовано увагу на технологічній складовій проведення науково-дослідницької діяльності з використанням хмарних сервісів, ознайомленням з роботою електронних архівів та репозитаріїв.

Програму спеціалізованого курсу «Організація та проведення науково-дослідницької роботи з майбутніми керівниками закладів освіти в умовах магістратури» розроблено для використання здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійних програм «Управління навчальним закладом» та «Управління закладом освіти».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма спеціалізованого курсу «Організація та проведення науково-дослідницької роботи з майбутніми керівниками закладів освіти в умовах магістратури» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає освітньо-професійним програмам «Управління навчальним закладом» та «Управління закладом освіти».

Інтеграція освітнього й наукового компонентів у діяльності закладів вищої освіти визнана необхідною умовою реалізації якісної підготовки фахівців, розвитку інтелектуально-творчих здібностей науково-педагогічних працівників й майбутніх керівників закладів освіти, а відтак – вагомим чинником розвитку наукового потенціалу України. Одним із пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти, визначених Законом України «Про вищу освіту», є інтеграція наукової, освітньої й виробничої діяльності в систему вищої освіти. Наукова й науково-технічна складова професійної підготовки майбутніх фахівців є необхідною умовою конкурентоспроможності закладу вищої освіти. Мета такої діяльності полягає у здобутті нових наукових знань та спрямуванні їх на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.

Репрезентована навчальна програма спеціалізованого курсу «Організація та проведення науково-дослідницької роботи з майбутніми керівниками закладів освіти в умовах магістратури» розроблена для майбутніх менеджерів освітньої сфери – керівників закладів освіти, що навчаються за спеціальністю 073 «Менеджмент» освітньо-професійних програм «Управління навчальним закладом» та «Управління закладом освіти». Сучасний менеджер освіти повинен мати високий рівень знань у галузі інформаційних технологій та вміти використовувати ці знання в управлінській, адміністративній та педагогічній діяльності, а також в науково-дослідницькій діяльності, навички проведення якої сформовано в процесі навчання у закладі вищої освіти.

Програма спеціалізованого курсу складається з таких модулів:

Тема 1. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень.

Тема 2. Організація наукового дослідження.

Тема 3. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.

Тема 4. Використання інформаційних систем і сервісів у процесі наукових досліджень.

Тема 5. Наукометричні бази даних.

Тема 6. Мережеві технології в організації наукових досліджень.

1. Мета, завдання та результати навчання

1.1. Мета курсу:

Ознайомити здобувачів вищої освіти з теоретичними та практичними аспектами застосування сучасних інформаційних технологій в науково-дослідницькій діяльності; оволодіти знаннями, уміннями і навичками використання комп'ютерних технологій, досягнути високого рівня інформаційної та комп'ютерної культури.

1.2. Провідними завданнями викладання спеціалізованого курсу визначено: оволодіння знаннями з найбільш актуальних напрямків використання інформаційних технологій, принципів роботи комп'ютерних мереж, основ архітектури наукових і освітніх мереж. У плануванні викладання курсу акцентовано увагу на технологіях проведення науково-дослідницької діяльності на е-платформах, відкритих офісних програмах, ознайомленням з функціонуванням та специфікою програмного забезпечення електронних архівів, інституційних репозитаріїв. Для реалізації поставлених завдань необхідне теоретичне та практичне опанування основами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, розуміння теорій навчання в інформаційному суспільстві й методичних аспектів використання інформаційно-комунікаційних технологій в науково-дослідницькій діяльності суб'єктів освітнього процесу.

Основною формою навчальної, когнітивної діяльності під час вивчення тематики курсу є самостійна робота з навчальними, методичними матеріалами. Пріоритетними чинниками дієвості у вивченні змісту курсу матиме мотиваційна направленість слухачів на оволодіння необхідними знаннями, навичками і вміннями; постійний контроль над ступенем освоєння теоретичного блоку, що поєднуватиметься із практичним матеріалом; підтримування контакту з викладачем за допомогою відповідних комунікаторів.

1.3. Компетентності й програмні результати навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 9. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.

СК11. Здатність планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, презентувати їх результати.

СК13. Здатність до самостійного опанування новими знаннями, використання сучасних освітніх та дослідницьких технологій у сфері менеджменту.

СК14. Здатність формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати математичні та комп'ютерні моделі, застосовувати статистичні методи і моделі для аналізу об'єктів і процесів у сфері менеджменту.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПР 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПР 4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї.

ПР 8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією.

ПР 9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.

ПР 14. Планувати і проводити наукові дослідження, демонструвати результати наукових робіт та готувати їх до оприлюднення.

ПР 16. Будувати і досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі об'єктів і процесів у сфері менеджменту.

Форма проведення занять: лекції, практичні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота, заходи контролю.

2. Інформаційний обсяг спеціалізованого курсу

Тема 1. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень

Поняття, зміст, мета і функції наукового дослідження. Форми організації наукового дослідження. Види та ознаки наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень.

Тема 2. Організація наукового дослідження

Процес наукового дослідження і його характеристика. Визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження. Етапи наукового дослідження. Апробація результатів наукового дослідження.

Тема 3. Інформаційне забезпечення наукового дослідження

Сутність інформації. Роль інформації в наукових дослідженнях. Джерела наукової інформації. Особливості пошуку, систематизації та використання інформації.

Тема 4. Використання інформаційних систем і сервісів у процесі наукових досліджень

Традиційні та сучасні підходи в системах зберігання даних. Значення інформаційних технологій в науковій сфері. Роль інформаційних систем у сучасному суспільстві. Інформатизація суспільства. Пошукові системи. Вибір ефективної стратегії пошуку інформації в Internet-системах.

Тема 5. Наукометричні бази даних

Сутність наукометрії. Міжнародні наукометричні бази даних. Основні наукометричні показники. Наукометричні бази даних відкритого доступу. Наукометрична пошукова система Google Scholar. Моніторинг впровадження результатів наукової діяльності. Електронні репозитарії України. Системи пошуку у відкритих архівах.

Тема 6. Мережеві технології в організації наукових досліджень

Використання блогів, соціальних мереж в науково-дослідницькій роботі. Вебінари. Мобільне навчання. Дистанційні платформи науково-дослідницької роботи. Платформи Moodle, OLAT, ATutor, адаптовані для здійснення науково-дослідницької діяльності. Збереження посилань на інформаційні джерела (EndNote).

3. Рекомендована література

1. Асєєв Г. Наукометрія, інформетрія, бібліометрія: визначення і розмежування // Бібліотечний вісник. – 2016. – № 2. – С. 3–10.
2. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.
3. Гончаренко С. У. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі. – К.: Вища школа, 2003. – 323 с.
4. Гранчак Т. Використання національними бібліотеками соцмереж для представлення бібліотечних продуктів і послуг // Бібліотечний вісник. – 2016. – № 1. – С. 18–29.
5. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб розвитку майбутніх фахівців // Педагогіка і психологія. Вісн. НАПН України : наук.-теорет. та інформ. вісн. НАПН України. – 2015. – № 1. – С. 21–26.
6. Добровольська О. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у дослідницькій діяльності студентів // Прогресивні техніка та технології харчових виробництв ресторанного господарства і торгівлі . – 2013. – Вип. 1(1). – С. 337–343.
7. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць. – Житомир, 2014. – С. 12-28.
8. Ковальчук В. Н. Практика використання ІКТ-засобів у педагогічному експерименті: Інтернет-анкетування // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – № 3 (35). – С. 135–152.
9. Кухарчук Є. Світові наукометричні системи // Бібліотечний вісник. – 2014. – № 5. – С. 7–11.
10. Лаврентьева Г. П. Методичні рекомендації з організації та проведення науково-педагогічного експерименту / Лаврентьева Г. П., Шишкіна М. П. – К.: ІТЗН НАПН України, 2007. – 72 с.
11. Майборода В. К. Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів: практичний посібник / Майборода В. К., Скиба Ю. А., Ярошенко О. Г. – К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2015. – 174 с.
12. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі // Бібліотечний вісник. – 2016. – № 4. – С. 8–12.
13. Марцин В. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Марцин В. С., Міценко Н. Г., Даниленко О. А. та ін. – Л.: Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.
14. Моніторинг використання web-ресурсу «Електронна бібліотека НАПН України» за допомогою Google Analytics : звіт за 2012 рік / [М. А. Шиненко, Ю. А. Лабжинський, В. А. Ткаченко]. – К. : ІТЗН НАПН України, 2013. – 38 с.
15. Ніколаї Г. Ю. Методологія та технологія науково-педагогічних досліджень / Ніколаї Г. Ю. – Суми: СДПУ ім. А. С. Макаренка, 1999. – 106 с.
16. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навчальний посібник / Пілюшенко В. Л., Шкрабак І. В., Славенко Е. І. – К.: Лібра, 2004. – 344 с.

17. Ростовський В. С. Основи наукових досліджень і технічної творчості: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Ростовський В. С., Дібрівська Н. В. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 96 с.

18. Саух П. Ю. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / П. Ю. Саух, О. Є. Антонова, О. С. Березюк, С. С. Вітвицька, О. М. Власенко; ред.: П. Ю. Саух. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 443 с.

19. Сінельник І. Активізація науково-дослідної діяльності студентів педагогічних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій / І. Сінельник // Молодь і ринок. – 2012. – № 3. – С. 113–117.

20. Спірін О. М. Аналіз програмних платформ для створення інституційних репозитаріїв / О. М. Спірін, О. Р. Олексюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – № 2 (34). – С. 101–115.

21. Томашевський О. М. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів: навч. посіб. / Томашевський О. М., Цегелик Г. Г., Вітер М. Б., Дудук В. І. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.

22. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Цехмістрова Г. С. – К.: Видавничий дім «Слово», 2004. – 240 с.

23. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. – 4-е вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2004. – 307 с.

Інтернет ресурси:

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. – URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/>

2. Навчальні матеріали онлайн. – URL: <https://pidru4niki.com/>

3. Наука України в дзеркалі наукометричної бази даних SciVerse Scopus. – 2009-2013. – URL: <http://jsi.net.ua/scopus/index.html>.

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 року № 2657-XII [Редакція від 16.07.2020, підстава - 692-IX] // Верховна Рада України. – 1992. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

6. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII [Редакція від 18.04.2021, підстава - 1369-IX] // Верховна Рада України. – 2015. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

7. Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу. – URL: <https://prometheus.org.ua/>

8. Фролова І. В. Науково-дослідницька діяльність студентів – передумова випереджувального саморозвитку фахівця / І. В. Фролова. // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2012, № 7. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2012_7_46.

9. Шишкіна М. П. Інформаційно-комунікаційні технології у педагогічному дослідженні // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – Т. 6, № 2. – URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/130/116>.

4. Форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Організаційно-методична робота в бібліотеці та за комп'ютером. Опрацювання підручників та навчальних посібників згідно з тематичним планом.

2. Підготовка до практичних занять. Самостійне вивчення тем на основі рекомендованої літератури.

3. Підготовка до поточного контролю.

4. Підготовка до підсумкового контролю.

Здобувач освіти повинен опрацювати питання для самостійної роботи з теоретичної частини дисципліни до практичного заняття з даної теми. Завдання для самостійної роботи виконуються студентами протягом одного тижня з дня їх отримання.

5. Форми й засоби поточного та підсумкового контролю знань

Основними видами оцінювання є: *поточний та підсумковий контроль*. Поточне оцінювання носить заохочувальний, стимулюючий та діагностико-корегуючий характер. Поточний контроль проводиться на практичних заняттях.

Формою підсумкового контролю спеціалізованого курсу є залік.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
			Пояснення
90-100	Зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
82-89		B	вище середнього рівня з кількома помилками
74-81		C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
64-73		D	непогано, але з незначною кількістю недоліків
60-63		E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незараховано	FX	з можливістю повторного складання
0-34		F	з обов'язковим повторним курсом

6. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Проаналізуйте структуру і форму інформації. Назвіть властивості інформації.
2. Дайте визначення інформаційного ресурсу.
3. Що таке інформаційна ентропія?
4. Назвіть відомі вам файлові системи.
5. Глобальні комп'ютерні мережі. Що таке IP-адреса та URL-адреса?
6. Етапи застосування комп'ютерних технологій у наукових дослідженнях.
7. Назвіть соціальні мережі вільного доступу для науковців.
8. Назвіть відомі вам електронні наукові архіви вільного доступу України.
9. Як Ви вважаєте, чи є готовність до дистанційного навчання складовою управлінської діяльності? Аргументуйте свою відповідь.
10. Які Ви знаєте види дистанційної освіти?
11. Чи тотожні поняття «дистанційне навчання» і «е-навчання»?
12. Методичні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.
13. Сформулюйте цілі проведення науково-дослідницької роботи у віртуальній лабораторії.
14. Розкрийте особливості використання мікроблогів у науково-дослідницькій діяльності (на прикладі Twitter).
18. Які сервіси для проведення вебінарів ви знаєте?
19. Запропонуйте методику використання соціальних мереж в науково-дослідницькій діяльності (на прикладі Facebook).
20. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для проведення педагогічного експерименту й опрацювання його результатів.
21. Класифікуйте електронні навчальні видання.
22. Чим відрізняються наукометричні бази даних відкритого доступу від наукометричних баз комерційного спрямування?
23. За принципом якої всесвітньо відомої наукометричної бази даних функціонує вітчизняна база даних Google Scholar?
24. Назвіть найбільш відомі наукометричні бази даних.